

МКУ «Управление физической культуры и спорта»

МБУ ДО «Детско-юношеская спортивная школа»

Обону эт – хаан, ой – санаа ортунэн сайыннарар

«Айылбалыын алтыһыы»

Бырайых

Семенов Иннокентий Иванович

Тренер-преподаватель

2018 с.

Төрөөбут –үөскээбит дойдубут Ньурбачаан нэһилиэгэ- республикаҕа тийэ биллэр чөл олохтоох нэһилиэк буолар.

Ол курдук, 2006 сыллаахха Саха Республикатын Правительствотын чөл олоҕу пропагандалааһыңна Гранын хаһаайына, 2008 сыллаахха дьийэ кэргэн сылыгар аналлаах «Дьийэ кэргэн спортивной площадката» Гран кыайыылааҕа.

Нэһилиэкпитигэр чөл олоҕу пропагандалааһын күүскэ барар, ол туһугар нэһилиэк бары тэрилтэлэрэ биир санаалаахтык күүскэ үлэлиибит.

Проект сыала:

- **Үөрэнээччилэр доруобуйаларын, чөл туруктаах буолууларын айылҕа хаамыытыгар сөп түбэһиннэрэн сайыннарыы уонна бөһөргөтүү.**

Проект соруктара:

- **Үөрэнээччилэр доруобуйаларын харыстаналларын ситиһии;**
- **Чөл олоҕу тутуһуу;**
- **Айылҕаҕа чугас буолуу, айылҕалыын алтыһыы.**

Олоххо киллэрии механизма:

- **Оболору кытта биирдиилээн уонна бөлөбүнэн үлэ.**
- **Чөл олох туһунан сырдатар, ыңыраар үлэни ыытыы.**
- **Куруһуок үлэтин тэрийии.**
- **Сайыңны лаабырдары үлэлэтии.**

Проект ис хоһооно:

Саха айылҕалыын ыкса алтыһан олорор омук.

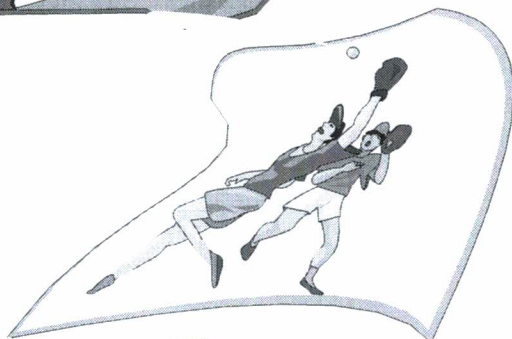
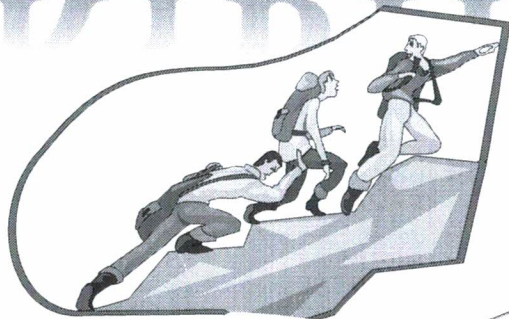
Кини айылҕаттан аһаан – таңнан олорор омук.

Физкультура уруога-

бу үөрэнээччини учуутал эт-хаан өртүнэн эрчийэр, мускуйар үлэтин көрүңэ буолар. Физкультура урооктарын сүрүн сыалынан үөрэнээччилэр эттэрин –хааннарын эрчийии, доруобуйаларын сайыннарыы уонна бө5өргөтүү буолар. Үөрэнээччи эт-хаан, өй-санаа өртүнэн толору сайдыылаах буоларын ситиһии - иитэр-үөрэтэр үлэбит сурун соруга. Ол туһуттан иитэр-үөрэтэр үлэбитин айыл5а тэтимигэр сөп түбэһиннэрэн хайысхалаатыбыт.

КУБҮН

«ТЭТИМ»

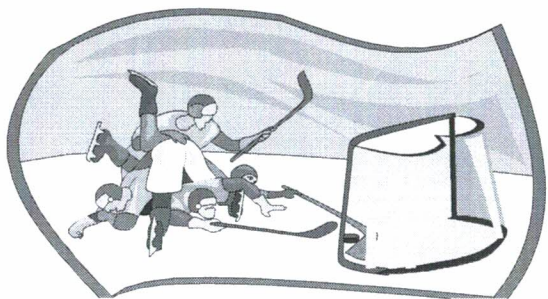
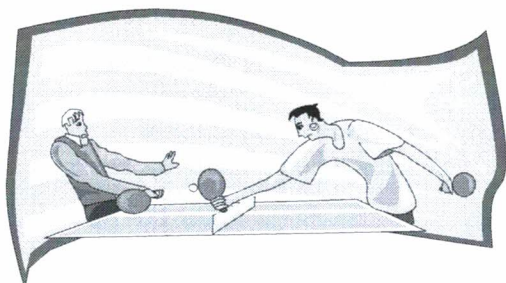
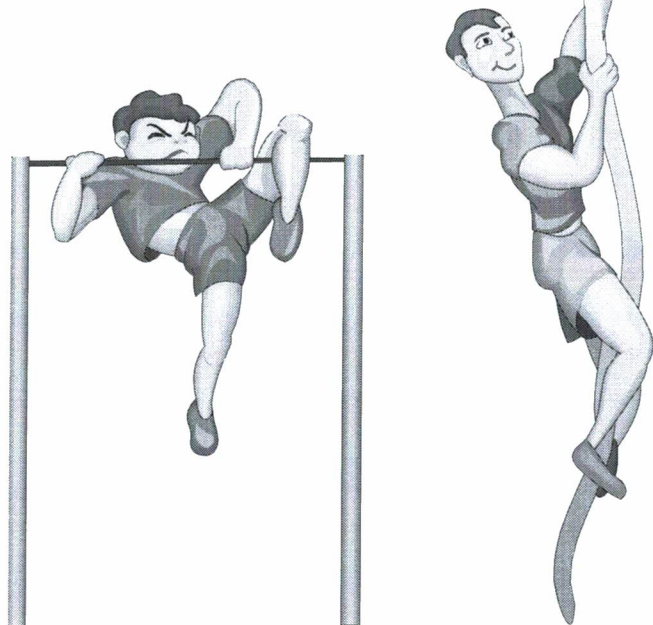

Бу кэмнэ о5о элбэхтик сүүрэр-көтөр, эриллэр-мускуллар кэмэ. Онон бу кэми мүлчү туппакка үөрэнээччилэри кытта айыл5а5а тахсан сүүрэн-көтөн, оонньоон-көрүлээн хаалабыт. Бу кэмнэ маннык эти-хааны үһугуннарар, эрчийэр спортивной күрэхтэр, тэрээһиннэр үгэскэ кубулуйдулар:

1. Сүүрүү
2. Футбол
3. Айыл5а5а экскурсиялар
4. Велосипедынан күрэх
5. Муңха

КЫЫН

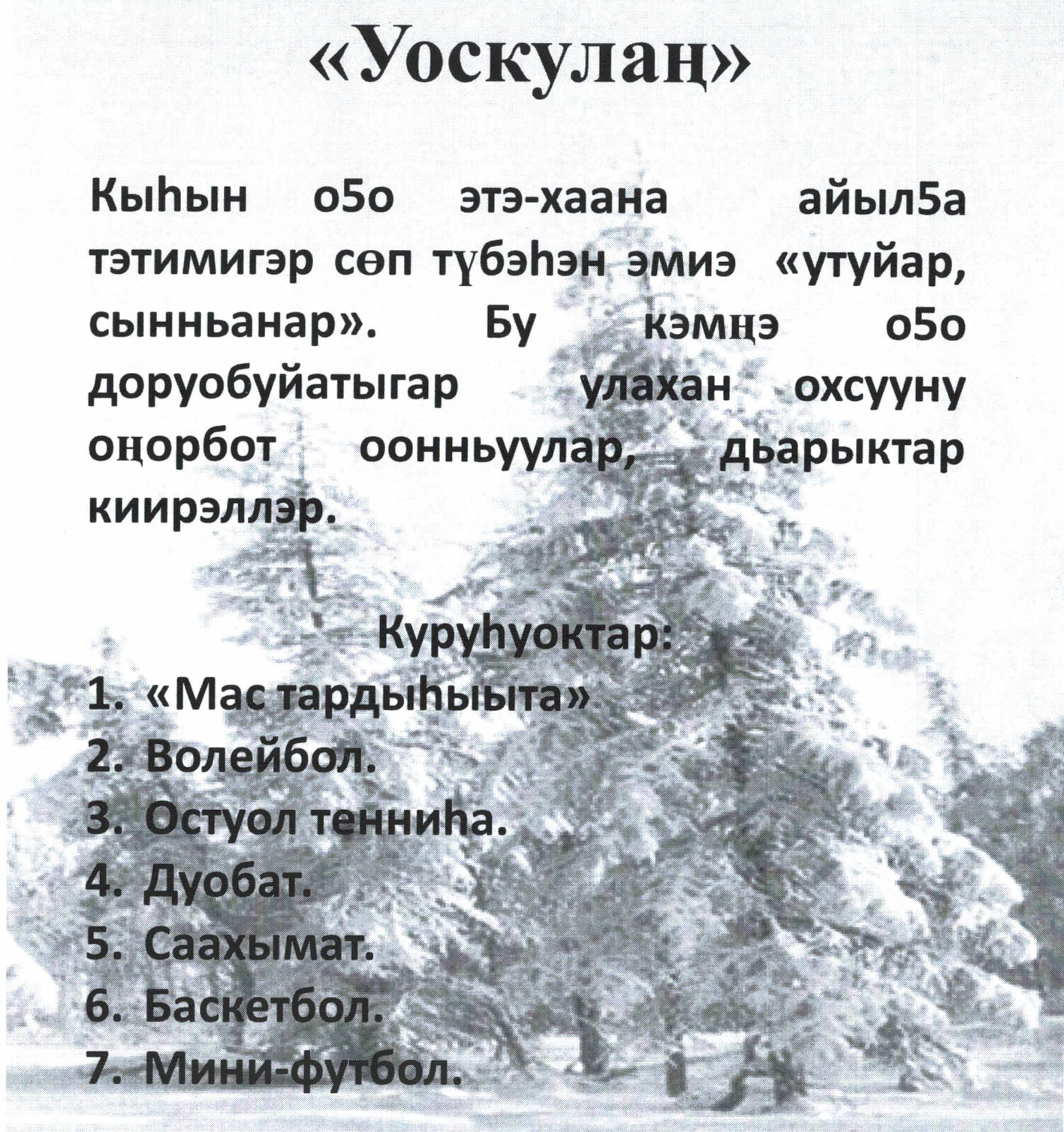

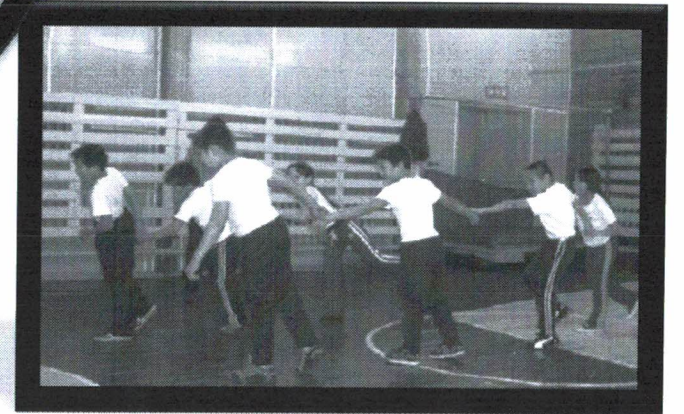
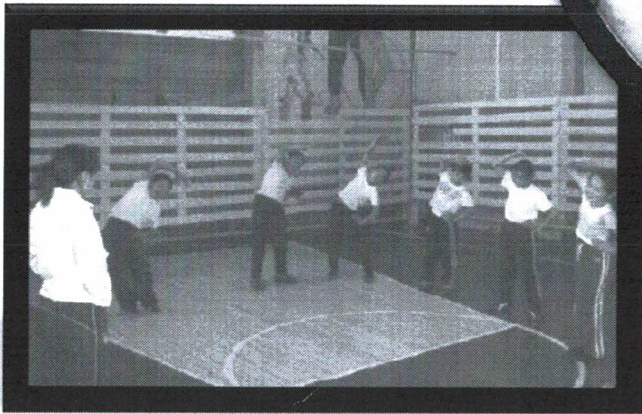
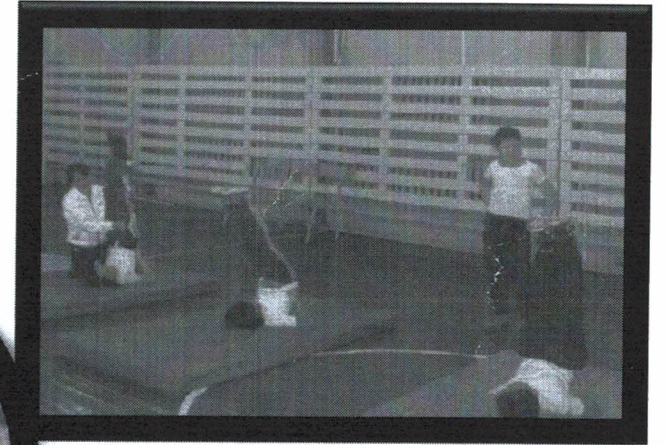
«Уоскулаң»

Кыһын оҕо этэ-хаана айылҕа тэтимигэр сөп түбэхэн эмиэ «утуйар, сынньанар». Бу кэмнэ оҕо доруобуйатыгар улахан охсууну оңорбот ооньуулар, дьарыктар киирэллэр.

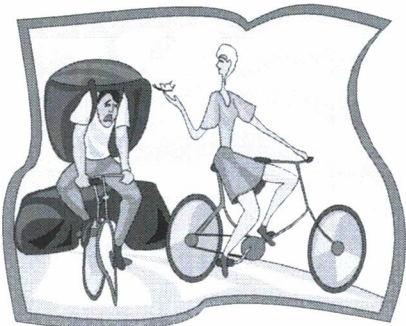
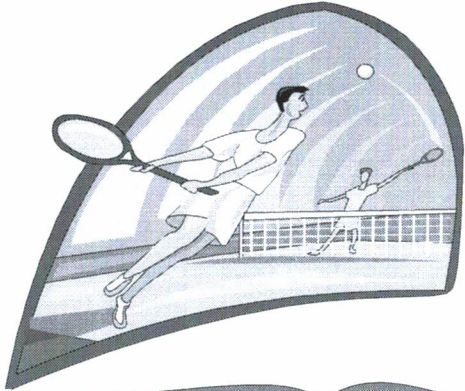
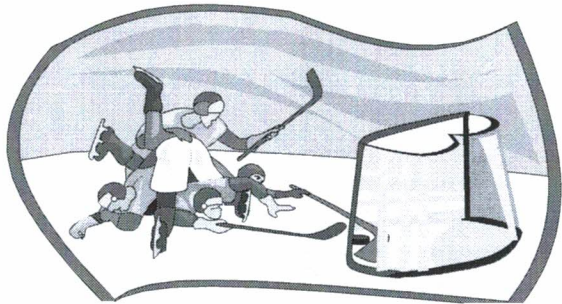
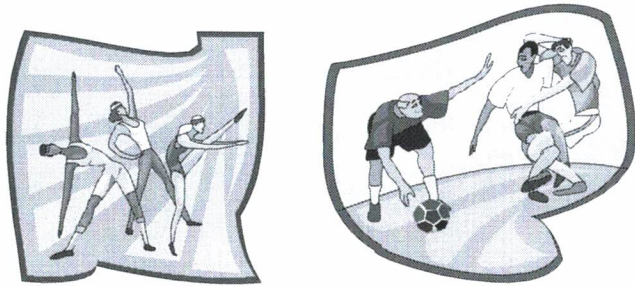
Куруһуоктар:

1. «Мас тардыһыыта»
2. Волейбол.
3. Остуол тенниһа.
4. Дуобат.
5. Саахымат.
6. Баскетбол.
7. Мини-футбол.

СААС

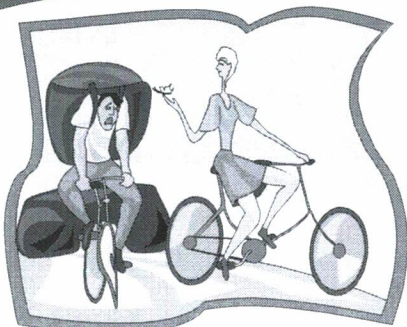
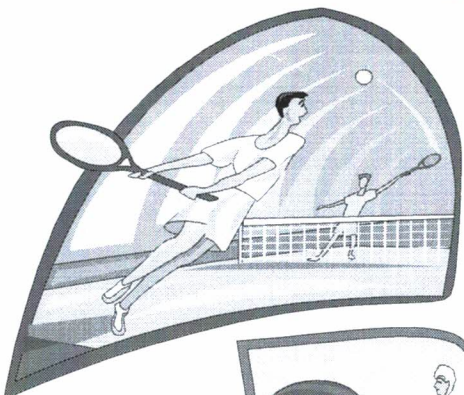
«Уһуктуу»

Саас айылба уһуктар, тыллар кэмэ. Оҕо эмиэ ол тэтимнэ сөп түбэһэн сүүрэр-көтөр, оонньоур. Бу кэмнэ элбэх сүүрүүлээх-көтүүлээх күрэхтэр, тэрээһиннэр буолаллар:

1. Хайыһар.
2. Хаңкы
3. Салаасканан түһүү.
4. Хоккей.
5. Лапта
6. Маарка.
7. Куйуур.

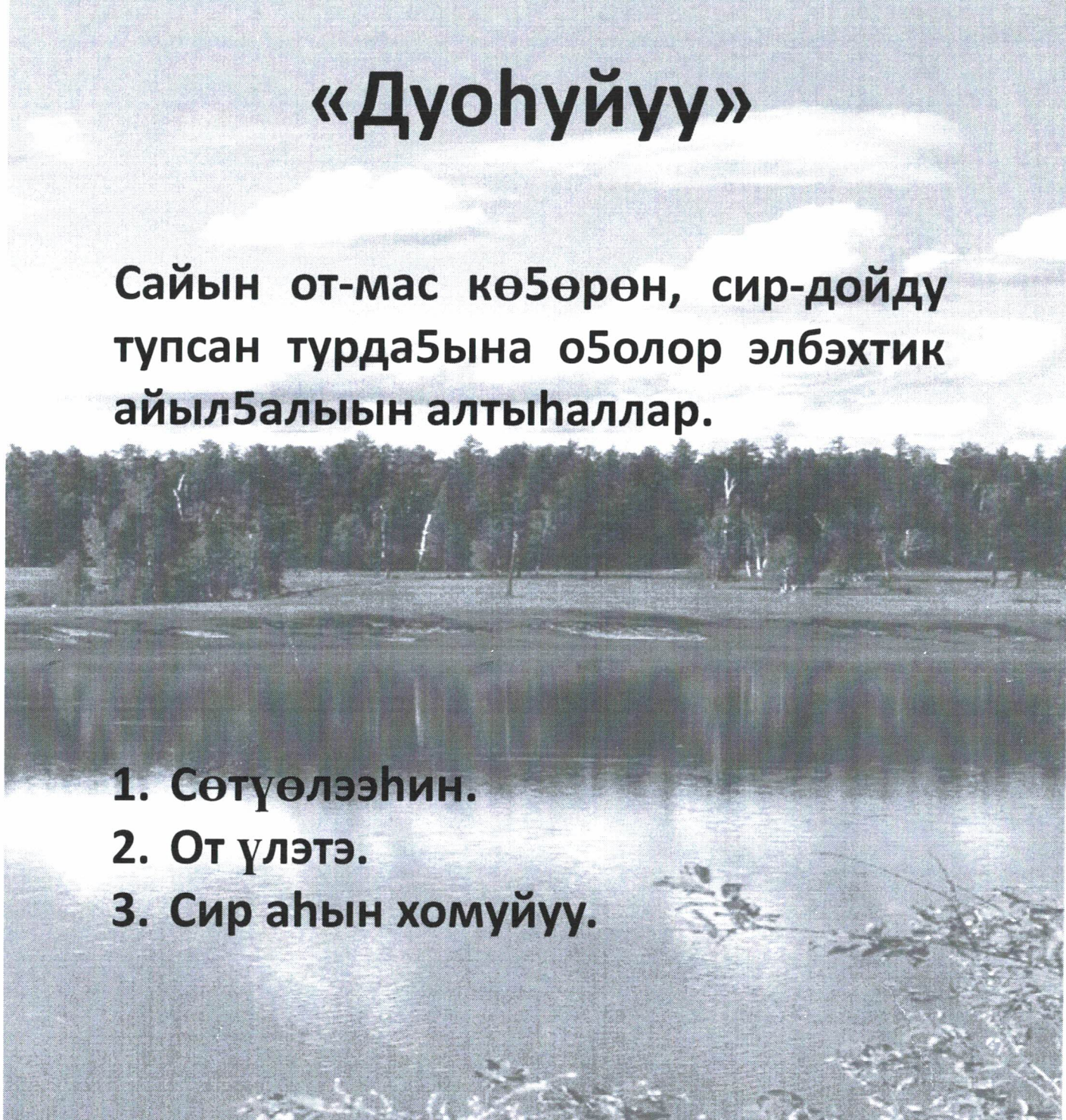
САЙЫН

«Дуоһуйуу»

Сайын от-мас көбөрөн, сир-дойду тупсан турдабына оболор элбэхтик айылбалыын алтыһаллар.

1. Сөтүөлээһин.
2. От үлэтэ.
3. Сир аһын хомуйуу.

Тумук

Саха киһитэ айылБалыын алтыһан, айылБа
тэтимигэр сөп түбэһиннэрэн, олоҕор ол тэtimi
киллэрэн туһаннабына, кини чел, чэгиэн-чэбдик
туруктаах буолуо. Оҕо кыра эрдэбиттэн бэйэтин
туругун кэтээн көрүнэ, харыстана улааттабына
нациябыт инникилээх, кэскиллээх буолуо. Чөл
туруктаах киһи - кыайыылаах киһи, дьоллоох
киһи.